

Мариненко Наталія

д.е.н., проф.,

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,
м. Тернопіль, Україна

Nataliia Marynenko

D.Sc. (Econ.), Prof.,

Ternopil Ivan Puluj National Technical University,
Ternopil, Ukraine

Сеник Мар'яна

студентка групи ПФМ-51

, Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,
м. Тернопіль, Україна

Mariana Senyk

Student of PFm-51

Ternopil Ivan Puluj National Technical University,
Ternopil, Ukraine

РОЛЬ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ В ПРОЦЕСІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ THE ROLE OF INTELLECTUAL CAPITAL IN THE PROCESS OF DOMESTIC ENTERPRISES INNOVATIVE DEVELOPMENT

Україна знаходиться на шляху побудови сучасної інноваційної економіки, для якої потрібні творчі люди, які вміють швидко адаптуватися до постійно змінюваних соціально-економічних умов, здатні ініціювати нові проекти і приймати нестандартні рішення. В загальному розумінні, здатність реалізовувати інновації залежить від інтелектуальних активів і знань, а також від можливостей їх використання.

Важливу роль інтелектуальний капітал відіграє в інноваційному процесі, оскільки саме він акумулює наукові та професійно-технічні знання працівників, поєднує інтелектуальну працю та інтелектуальну власність, нагромаджений досвід, спілкування тощо.

Сьогодні існує значна кількість трактувань терміну «інтелектуальний капітал». Як правило, в більшості випадків його використовують як синонім інтелектуальних або нематеріальних активів. Інноваційний потенціал – це складна соціально-економічна категорія, яка залежить від взаємодії технологічних укладів і персоналу підприємства у процесі вирішення завдань інноваційної діяльності та поєднує у собі інтелектуальний, кадровий, технологічний, фінансовий та інформаційний потенціали [1]. Інтелектуальний капітал – це знання, які можуть бути конвертовані у вартість, тобто, це сума всього того, що знають і чим володіють працівники і що формує конкурентоспроможність підприємства [2]. Саме він задає режим оновлення технології виробництва і його продукції, а також їх темп, що в подальшому стає основною конкурентною перевагою на ринку.

На сьогоднішній день інтелектуальний капітал є однією з основних складових інноваційного потенціалу підприємства. Останні дослідження у сфері інноваційного потенціалу свідчать про більш високу цінність інтелектуального капіталу порівняно з матеріальними ресурсами. Саме тому інтелектуальний розвиток є визначальним у процесі інноваційної діяльності і пріоритетним напрямом проведення наукових досліджень у контексті інноваційного розвитку підприємства [3].

На рисунку 1 подано процес формування інноваційного потенціалу.

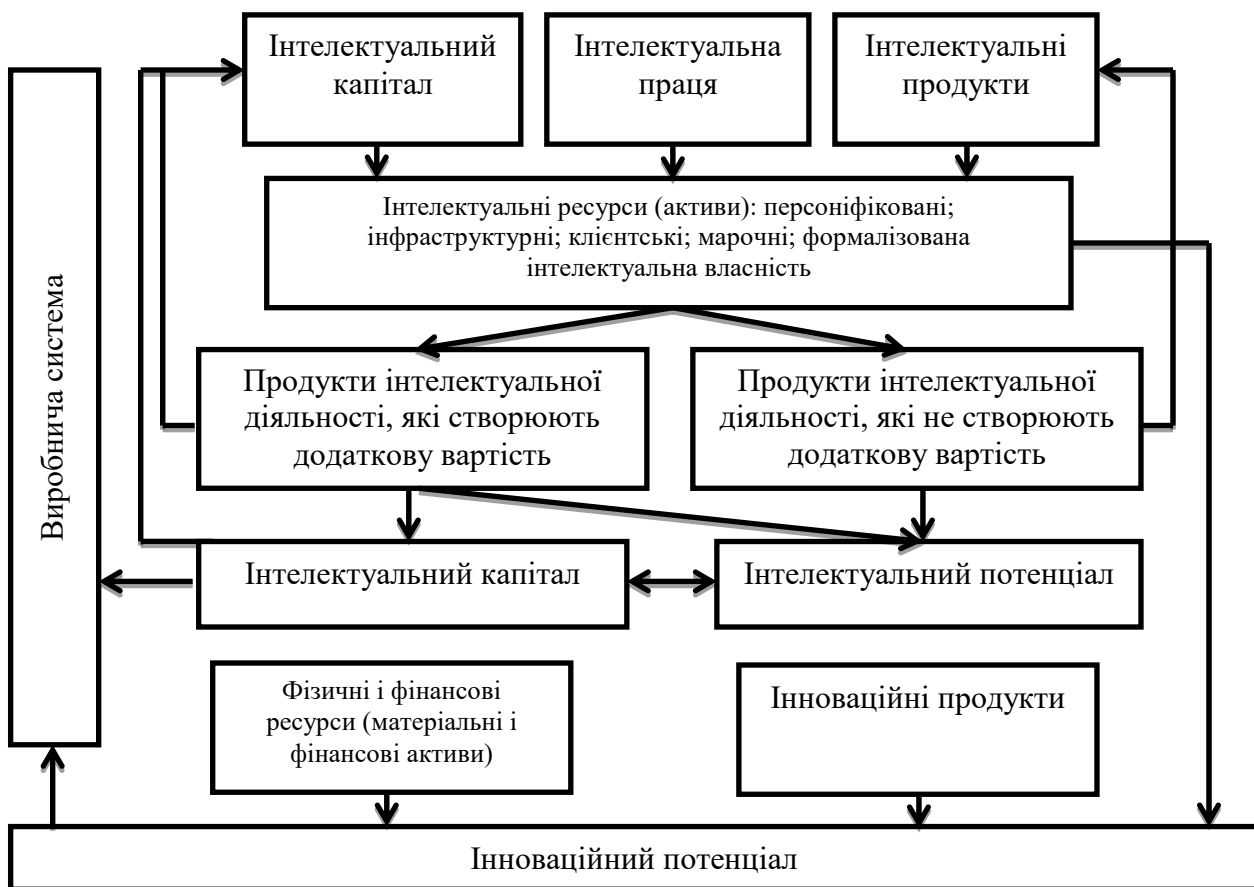

Рис. 1. Процес формування інноваційного потенціалу [4]

А. А. Чухно у структурі інтелектуального капіталу виокремлював такі його види: людський і структурний. У подальших своїх дослідженнях він виділяв: людський, технологічний (або нематеріальні активи і технологічне забезпечення підприємства) та споживчий капітал (або споживча цінність) [4]. Так, споживчий капітал – це канали збуту і розподілу продукції, зв'язки з клієнтами, система ділових стосунків з контрагентами, ліцензійні договори, опціонні угоди, ділова репутація та імідж підприємства, система комунікацій.

Технологічний капітал – це специфічний ресурс організації, який складається з таких видів нематеріальних ресурсів, як: товарні знаки, торгові марки, патенти на технологічні процеси, технічна документація, технічне ноу-хау, запатентовані програмні забезпечення комп'ютерів, авторські права на програмні забезпечення, автоматизовані бази даних, промислові зразки, патенти на вироби, інженерні креслення.

Людський капітал – це невід'ємна органічна частина, і, в той же час, це найвищий ступінь інтелектуального капіталу. Люди, їх інтелект, знання і навички, якими вони володіють, знаходяться в центрі інтелектуального капіталу та є його основою. Людський капітал – це основа успішної модернізації нашої економіки і головний фактор інноваційної активності підприємства. На підприємстві він утворюється зусиллями співробітників, їх уродженими і набутими знаннями, навичками, здібностями, талантом, енергією і компетенцією.

Саме висококваліфіковані працівники займаються дослідженнями, в процесі яких створюють нові винаходи, ноу-хау, раціоналізаторські пропозиції, корисні моделі, промислові зразки. У цьому контексті на підприємстві потрібно створити такі умови праці

для працівників сфери інноваційної діяльності, які б найкраще задовольняли їх вимоги і стимулювали до продуктивної інноваційної праці. Більшість вітчизняних керівників ще не усвідомили роль персоналу в інноваційному підприємстві, що і зумовлює низький рівень розвитку вітчизняної промисловості [3].

Беручи до уваги вище викладене, можна зробити висновок, що інтелектуальний капітал є основою інноваційних процесів і відтворення інновацій, умовою сталого економічного розвитку, зростання ВВП і конкурентоспроможності. Підприємства, що володіють високим рівнем інтелектуального капіталу, мають значний потенціал до створення нового знання та інноваційного продукту. Для українських компаній важливо змінювати парадигму управління, збільшуючи інвестиції в розвиток інтелектуального капіталу для створення нових або удосконалення існуючих продуктів.

Перелік використаних джерел:

1. Богма О. С. Сутність інноваційного потенціалу підприємства / О. С. Богма // Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки. – 2011. – № 1(9). – С. 12–15.
2. Левченко Ю. Г. Інтелектуальний капітал та його роль у господарській діяльності підприємства / Ю. Г. Левченко // Інтелект 21 ст. – 2014. – №1. – С. 92-96.
3. Тельнов А. С. Роль інтелектуального капіталу в інноваційному розвитку підприємства // А. С. Тельнов, С. А. Попель // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Економіка. – 2014. – № 2(43). – С. 17–20.
4. Чухно А. А. Інтелектуальний капітал: сутність, форми і закономірності розвитку / А. А. Чухно // Економіка України. – 2002. – № 11. – С. 48–55.

СЕКЦІЯ 9. МОЖЛИВОСТІ ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В КОНТЕКСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ СУЧАСНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ УСІХ РІВНІВ

УДК 330

Заботкіна Катерина

студентка II курсу, Київський національний торговельно-економічний університет,
м. Київ, Україна

Науковий керівник: **Уманців Юрій**

доктор економічних наук, професор кафедри економічної теорії та конкурентної
політики Київський національний торговельно-економічний університет,
м. Київ, Україна

Kateryna Zabotkina

Student of II course, Kyiv National University of Trade and Economics,
Kyiv, Ukraine

Scientific supervisor: **Yuriy Umantsiv**

Doctor of Economic Sciences, Professor at the Department of economical theory and
competitiveness, Kyiv National University of Trade and Economics,
Kyiv, Ukraine

МОДЕЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ MODELING OF SOCIAL AND ECONOMIC PROCESSES IN UKRAINE

Метод наукового дослідження, як моделювання, набирає популярності в світі, особливо це стосується моделювання соціально-економічних процесів. Таку тенденцію можна пояснити зростанням інтересу у науковців та експертів до того, за яким вектором буде